नं. ५३२३

स व्यभिचार क्रोड पत्रम्
तौलिक्यां मू.

× × × ×

पत्र. ११ —— पं. ×

न्याय
~~वैयाक~~ शास्त्रम्.

सव्यभिचारक्रोड पत्रम् नौसिंगदेश

लि[illegible]पत्राम्

५३२३

వచ్ఛేదకత్వాత్। యదివ తాదృశవిశిష్టధర్మజనక తావచ్ఛేదక తావచ్ఛేదకపర్యాప్తి ఇతి వక్తవ్యతయా తదా అసంభవః లాఘవేన తద్ధర్మావచ్ఛిన్న విశేష్యతా నిరూపిత ప్రకారతాత్వావచ్ఛేదకత్వస్యావశ్యకత్వే ఏవ పర్యాప్త్యవచ్ఛే

దకీభూత విశేష్యతాత్వావచ్ఛేద్యత్వాం శాంశ భావేన జనకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకత్వస్య పర్యాప్తత్వాసంభవాత్। ఏతత్స్థానే సుమతి గ్రంథే ప్రకారతాత్వ ఇతి సుశోధనగారి బహుత్వాదినా సంభాట్టాచార్యేణ స్వప్రకారకత్వ ఇతి తత్వతీత్వ ధీ

భూత సంశయత్వసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న. కోటితా నిరూపిత విశేష్యతా విశిష్టాభావీయత్వ సంబంధావచ్ఛిన్నా. అవచ్ఛేదకతా నిరూపిత అవచ్ఛేదకత్వనిష్ఠావచ్ఛేదకతా నిరూపిత ముఖ్య విశేష్యతా నిష్ఠావచ్ఛేదకతా నిరూ

పితావచ్ఛేదకతావతి ప్రకారతావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యధికరణ రూపవత్త్వస్య వివక్షణేనైవ సామంజస్యాత్ తాదృశకోటితా నిరూపిత విశేష్యతా వైశిష్ట్యం స్వావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యవచ్ఛేదకీభూత ధర్మావచ్ఛిన్న పర్యాప్తి కత్వ

స్వవిశిష్టసంశయత్వవ్యాపకతద్ధర్మావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపిత జనకతా నిరూపిత త్వ్యాపకీయ సంసర్గేణ। అత ఏవ నిత్యత్వప్రకారకభావవిషయకజ్ఞానే సంశయో నిత్యో న వా అయం వనిత్యో న వేతి సమూహాలంబన

సంశయమాదాయ నాతివ్యాప్తిః। ఏతత్సంశయత్వవిశిష్టజ్ఞానవదిదం త్వావచ్ఛిన్న విశేష్యతాం ఘటితధర్మావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపిత జనకతా నిరూపిత తత్త్వస్య యదం త్వవృత్తి తాదృశావచ్ఛేదకత్వసత్త్వేపి ఏతద్వి

శేష్యతావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యవచ్ఛేదకతా వత్త్వమాదాయ త్వావచ్ఛిన్న. పర్యాప్తికత్వాభావాత్ ఏతత్సంశయత్వయిదంత్వావచ్ఛిన్న విశేష్యతావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యవచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నత్వేపి ఏతాదృశవిశేష్యతా కాంక్షిసం

శయత్వావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపిత జనకతా నిరూపిత త్వాభావాత్। కెచిత్తు భూభూతసంశయత్వసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న కోటితా నిరూపితయద్విశేష్యతావచ్ఛేదకతా యాదృశధర్మపర్యాప్తా తాదృశధ-

ర్మావచ్ఛిన్న ముఖ్య విశేష్యతా విశిష్టాయా విశేష్యతా శాలి సంశయత్వావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపిత జనకతావచ్ఛేదకీభూత ప్రకారతా తదవచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యధికరణ రూపవత్త్వమిత్యర్థః। వైశిష్ట్యం చ స్వనిరూ

పితత్వ స్వవృత్తి ద్వేప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ ఉభయసంబంధేన అవచ్ఛేదకత్వం చ స్వనిరూపితావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యధికరణ ధర్మావచ్ఛిన్నా విశేష్యతా తత్త్వసంబంధేన అతో న తత్రాపి దోషః ఇయత్వా పాయః

త్రింత్వం। యాదృశస్థల విశేషేనియమతః స్వహాని యోగవచ్ఛిన్నా. అవచ్ఛేదకతాక విశేష్యతాక సంశయ స్వాదృశస్థల విశేషే అవ్యాప్తిః। వస్తుతస్తు నిత్యత్వ తదభావ విషయక జ్ఞానే సంశయో నిత్యో న వేత్యాది

తావచ్ఛేదక

౧౦ నిరూపకతాఘటితస్వప్రకారకత్వావచ్ఛేదకత్వేన నిష్ఠత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానే వదిదంత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాత్వావచ్ఛిన్ననిరూపకత్వవిశిష్ట తాదృశజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నప్రకారతా ౧౦॥

తారామం॥ శుభమస్తు॥ షధీభూతసంశయధర్మితావచ్ఛేదకతాయాం ద్వ్యేకధర్మావచ్ఛిన్నపర్యాప్తతాదృశధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితయద్రూపావచ్ఛిన్నప్రకారతాశాలి జ్ఞానత్వం సంశయజనకతావచ్ఛేదకం తద్రూపావచ్ఛిన్నత్వమితి వివక్షితం। తుల్యాస్తిత్వేతరనిష్ఠాని వేనెనిష్ఠ

౧ తదభావవిషయకజ్ఞానపానీయం నిత్యోత్పన్నేతి సంశయత్రతయిదంత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిష్ఠత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానపర్యాప్తజ్ఞానత్వేన జనకతయా నిష్ఠత్వాసాధ్యత్వే జ్ఞానాదిపాతే తేనోపసంశ్లేషబాధిత్వాపత్తౌ తత్రావచ్ఛేదకత్వం

స్వరూపసంబంధరూపం గ్రాహ్యం నైవం ధూమవత్పర్వతత్వావచ్ఛిన్నవహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదౌ పర్వతో ధూమవత్పర్వతత్వావచ్ఛిన్నవహ్నిమాన్నవేతి సంశయజనకతావచ్ఛేదకం ఘటత్వవిశిష్టతాయాం పాతిపర్వతత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూ

పితధూమత్వావచ్ఛిన్నప్రకారతాయాః పక్షీభూతసంశయధర్మితావచ్ఛేదకతాపర్యాప్త్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితత్వాదిపి వ్యాప్తిరత్ర తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితయద్రూపావచ్ఛిన్నప్రకారతాః

పక్షీభూతసంశయజనకతానతిరిక్తవృత్తిత్వద్రూపావచ్ఛిన్నత్వమితి తత్త్వాదితివాచ్యం। తథా సతి నిత్యత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానవానయం జ్ఞానవానితి జ్ఞానీయతాదృశవిశేష్యతానిరూపితశుద్ధజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నప్రకార

తాయోర్గనిష్ఠత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానవానయం నిత్యోత్పన్నేతి సంశయజనకతానతిరిక్తవృత్తిత్వాత్ జ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నేతి వ్యాప్త్యాసంగ అనతిరిక్తవృత్తిత్వరూపావచ్ఛేదకత్వం విరహేయస్వరూపసంబంధరూపావచ్ఛేదకత్వస్య

నివేశనియ్యుతయా తాదృశజ్ఞానే అతివ్యాప్తిర్వారణసంభవే పి ధూమవత్పర్వతత్వావచ్ఛిన్నవహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదావతివ్యాప్తిరితివాచ్యం॥ పక్షీభూతసంశయధర్మితావచ్ఛేదకధర్మావచ్ఛిన్నముఖ్యవిశేష్యతానిరూపితయద్రూ

పావచ్ఛిన్నప్రకారతాసంశయజనకతావచ్ఛేదకేతి వివక్షణే నైవ వారణాత్। అధిక నిత్యత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానవానయం నిత్యత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానవానితి జ్ఞానీయతాదృశవిశేష్యతానిరూపితవిశిష్టజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నప్రకా

రతాయా అవచ్ఛేదకత్వేన తత్రాతివ్యాప్తిరితి శ్వావారణే। నిత్యపక్షీభూతసంశయధర్మితావచ్ఛేదకతాపర్యాప్త్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాత్వావచ్ఛిన్ననిరూపితత్వవిశిష్టయద్రూపావచ్ఛిన్నప్రకారతాత్వం సంశయః

జనకతావచ్ఛేదకం తద్రూపావచ్ఛిన్నత్వమితి వివక్షణేనాయం దూషణ యదిదంత్వమాత్రావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాత్వావచ్ఛిన్నత్వస్య తాదృశజనకతావచ్ఛేదకతానవచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం నిత్యత్వే తదభావవిషయకజ్ఞానవదిదంత్వావచ్ఛిన్న

విశేష్యతాత్వావచ్ఛిన్ననిరూపకతాయాః ఏకేష్వత్రితయాం యదిదంత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితత్వరూపేణ జనకతావచ్ఛేదకత్వాత్ తాదృశప్రకారతాత్వస్య జనకతావచ్ఛేదకత్వవిశిష్టస్య గురురాం జనకతావచ్ఛేదకతా

39-66—

౨ సాధ్యాభావవసాధారితమేయత్వవాన్ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వసాధ్యసమానాధికరణత్వసహకారేణ వ్యాప్తిత్వసమూహాలంబనజ్ఞానేయత్వప్రకారతామాదాయ విరహితాజ్ఞానీయప్రత్యక్షమంజూషాతియత్పరిహృత్యపురీతత్వ వ్యాప్తావాతే, తాయాం

ప్రతిబంధకతాయాం సాధ్యాభావవిశేష్యకోపస్థితి వృత్తిసాధ్యసంశయజనకతానియతత్వం యద్వ్యక్తిత్వం తత్సహితాయాం సాధ్యాభావవిశేషకోపస్థితేర్వృత్తిసాధ్యసంశయజనకతానియతత్వం యద్వ్యక్తిత్వం తత్సహితా

యాం జనకతాయాం అవచ్ఛేదకీభూతాయాం ప్రకారతాయాం తత్త్వవిశిష్టత్వాదితి తన్మతే ప్రథమం సాధ్యసందేహపదం జనకతాయాం సాధ్యసందేహత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితత్వలాభాయ ద్వితీయం తు తదర్థమేవ తేనాయం

గౌరవశ్వత్వాదిత్యాదివిశిష్టవిషయతామాత్రస్థానాదిత్యాదివ్యాప్తౌ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్రయవృత్తిత్వశ్వత్వవానిత్యాదిజ్ఞానప్రకారతామాదాయ మద్వృత్తిత్వవిశిష్టాభావప్రసంగవద్వృత్తిత్వధూమవానిత్యాదిజ్ఞానప్ర

కారతామాదాయ చనాతివ్యాప్తిః నియతవహ్నిత్వ యం ప్రాగుక్తాతివ్యాప్తివారణీయ సమూహాలంబనే సాధ్యసాధ్యాభావవిషయకోపస్థితౌ సాధ్యవిషయకోపస్థితిత్వావచ్ఛిన్నజనకతాయాం సాధ్యాభావవిషయకోపస్థితి-

త్వావచ్ఛిన్నజనకతాయాస్సామానాధికరణ్యస్యతాదృశతాదృశమాదాయ నిబంధత్వేన వ్యాప్తేః సమూహాలంబనజ్ఞానే సాధ్యసంశయత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితధర్మితావచ్ఛేదకప్రకారతజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్న

తానియతవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితజనకతావచ్ఛేదకీభూతాయాం సాధ్యాభావవద్వృత్తిరిత్యాదిజ్ఞానీయప్రకారతామాదాయ గౌరశ్వత్వాదితి విరుద్ధే వహ్న్యభావవద్వృత్తి

మత్త్వవద్వాన్ వహ్నిమాన్ వేత్యాది సంశయమాదాయ వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాది వ్యాప్తౌ నాతివ్యాప్తిః ॥ నను ముఖ్యవిశేష్యత్వావచ్ఛిన్నత్వవ్యాప్తిత్వే జన్యతాయాం నివేశ్యవారణీయ ఇతి వాచ్యం । వహ్న్యభావవద్వృత్తిమ-

త్వాన్ వృత్తిమాన్ వహ్నిమానవేత్యాదిసంశయత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితధర్మితావచ్ఛేదకప్రకారకజ్ఞానే జనకతానియతవిశిష్టానుయోగికవైశిష్ట్యావగాహిబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితజనకతావచ్ఛేదకీభూతా

యాం వృత్తిమతికథం సంబంధావచ్ఛిన్నత్వమితి సంగతా జన్యతాయాం జనకతావచ్ఛేదకతాఘటకసంబంధావచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతానిష్ఠసనిష్ఠ జనకత్వాదితి చేన్న ప్రకృతే జన్యతావచ్ఛేదకత్వస్యైవ పర్యాప్తిర్నిరవచ్ఛేదకత్వేన జన్యతా

కేతరవిషయత్వేనవచ్ఛిన్నత్వస్య నివేశ్యగౌరవాదేవం జన్యతావచ్ఛేదకత్వం తత్ర మనస్సంసర్గసాధారణమితి మతాభిప్రాయకత్వాత్ సవిషయత్వాభావరూపమనోత్వజ్ఞానసంస్కారాదృష్టాదారుపస్థితేర్జనితాం తద్వ

వచ్ఛేదకతా త్వావచ్ఛిన్నపర్యాప్తానుయోగితావచ్ఛేదకత్వాత్ నను జనకతావచ్ఛేదకతాప్రతియోగికపర్యాప్త్యనుయోగితావచ్ఛేదకత్వమిత్యసంభవ ఇతి వాచ్యం తాదృశప్రకారతాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకమితి పర్యాప్తింతి జన్యసమవాయ

[illegible]

త్రిజ్ఞానాదిఘటితసముదాయత్వస్యాపి పర్యాప్తత్వేన

సమూహాలంబనే సంశయత్వాభావాయ తాదృశహేతావతివ్యాప్తివారణార్థం తద్ధర్మప్రకారత్వావచ్ఛేదకతావిశేష్యతాక యత్కిం చిత్సంశయత్వావచ్ఛిన్న జన్యతానిరూపిత జనకతాయాం తద్ధర్మప్రకారత్వావచ్ఛేదకతా నిరూపకవిశేష్యతా
౭ నిరూపిత తత్ప్రకారతాత్వేనావచ్ఛేదకతాయా త్రికోటికతా ఘటవచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యధికరణ ధర్మవత్త్వం వివక్షణీయమితి॥ పరేతు విశేష్యతా విశిష్టవిశేష్యతా శూన్యత్వం ఘటేఘటత్వసంశయవిషయక్తి ... విశేష్యతా ప్రకారత్వం వస్తు నిరూపితజ్ఞాన
నియమ్యత్వసంబంధేన ... తత్ర తయసంబంధేన ... తత్తద్భావవిషయకజ్ఞానత్వావచ్ఛిన్నమితి జ్ఞానే ... త్రిసంగవారణాయ అథవా సాధ్యసంశ
యజనకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నత్వం జన్యతాయాం విశేషణీయం అవ్యవహితోత్తరత్వసంబంధేన సాధారణ్యావచ్ఛిన్నప్రకారతాశాలి జ్ఞానవిశిష్టతత్ర ... తద్రూపతాదృశజ్ఞానజన్యతావచ్ఛేదకధర్మవత్త్వే సంశయజ
నకతావచ్ఛేదకత్వం నను తాదృశజ్ఞానస్య ... జన్యతావచ్ఛేదకతాయాః తదపేక్షయా లఘుత్వాత్ అత ఆహ అత్రేతి ... సాధారణ్యావచ్ఛిన్నప్రకారకజ్ఞానజన్యత్వస్య సాధారణ్యావచ్ఛిన్నప్రకారక
జ్ఞానజన్యతావచ్ఛేదకత్వే ... అసాధారణ్యసంశయజనకతావచ్ఛేదకే ... సాధారణ్యావచ్ఛిన్నప్రకారకజ్ఞానజన్యత్వనివేశే ... తథా చ సంశయజనకతావచ్ఛేదకకోటి ... సాధారణ్యావచ్ఛిన్నప్రకారక
జ్ఞాన జన్యతా తద్ఘటిత ... జనకతా ... జ్ఞానవిషయత్వ ... సర్వత్ర ... జనకతావచ్ఛేదకతాయాం యది పర్యా
ప్తి ... తదా అసంభవ ఏవ వివక్షితిరితి ... జనకతావచ్ఛేదకతాయాః ... ఇతి చేన్న జన్యతాయాం ... లఘుధర్మ ... అపేక్షయా ...
... లఘుత్వాత్ ... జనకతావచ్ఛేదకత్వాత్ ... జన్యతాయాం అతిరిక్తత్వం తదా జన్యత్వాపేక్షయా ... లఘుత్వ ... జనకతావచ్ఛేదకత్వ ...
నను ... జన్యతా సంబంధేన సాధారణ్య ... జ్ఞానస్య జనకతావచ్ఛేదకత్వ ... జనకతావచ్ఛేదకతాయాం ... జన్యతాయాం ... లఘు
... జన్యతాపేక్షయా తద్ఘటక ... లఘుత్వాదితి గ్రంథాభిధానాత్ అత ... అభిప్రాయ ... జనకత్వస్య నాతిరిక్త త్వం అతో నాసంభవ ...

పక్షేతు ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాభావాభావవద్వృత్తిత్వఘటత్వ వానిత్యాది జ్ఞానేష్వపి ఘటత్వప్రకారకతాయాః అవచ్ఛేదకత్వాత్ అప్రసిద్ధ్యవచ్ఛేదకతలం గోత్వప్రకారకత్వేన ప్రకారతాసంశయం ప్రతి ధర్మితావచ్ఛేదకత్వ
ప్రకారకజ్ఞానముద్రయోః జనకతావచ్ఛేదకే ధూమత్వవిషయతాంతర్గత అప్రసిద్ధవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వాపేక్షయా జన్యతానిరూపితజనకతావచ్ఛేదకే ధూమతాయాం గోత్వాభావవద్వృత్తి అప్రసిద్ధప్రకారతాపా
దాయ గోత్వప్రకారకత్వాదిత్యాదావతివ్యాప్తివారణాయ జనకతాయాం సాధ్యవిషయకత్వ పక్షిస్వత్వం నివేశితం ననుగోత్వప్రకారకత్వే నాప్రసిద్ధప్రకారకత్వావగాహితలం గోత్వప్రకారకత్వాప్రకారకసంశయస్పృధ
కతా పక్షేదకప్రకారక జ్ఞానముద్రయోః సాధ్యవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్నజనకతావచ్ఛేదకే ధూమే కేత్ర విశిష్టావగాహిత్వాపేక్షయా జన్యతానిరూపితజనకతావచ్ఛేదక గోత్వాభావవద్వృత్తి గోత్వప్రకార
అప్రసిద్ధ్యానిత్యాది జ్ఞానేయప్రకారకతామాదాయ ప్రాగుక్తక్షేత్ర సంగోదువారణ ఎతదప్రసిద్ధసాధ్యఘటితధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకత్వ పక్షిస్వ తి సాధ్యసాధ్యవ్యాప్య విశేష్యకత్వ పక్షిస్వ జనకతా నివేశేపి అప్రసిద్ధ
ధర్మవ ప్రసిద్ధం గోత్వప్రకారకవిశిష్టసంశయజనకతామాదాయ ప్రాగుక్తాతివ్యాప్తిర్దుర్వారైవేతి వాచ్యం। తదుక్తస్థలే సాధ్యసాధ్యవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్న జనకతావచ్ఛేదకే ధూమాదౌ ధర్మప్రకారకపక్షి
స్వజన్యతానిరూపితాయాం తదవచ్ఛిన్నసహచారితావచ్ఛేదకే సాధ్యసాధ్యాభావవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్న జనకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న జన్యతానిరూపితాయాం జనకతాయామవచ్ఛేదకే ధూమతా
యాం తత్ర తాదృశ తదాశ్రయత్వమితి కేవలస్య ప్రసిద్ధత్వాత్ నచైతదప్యసాధ్యాభావవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్న జనకతావచ్ఛేదకత్వనివేశే సంశయత్వమితి వాచ్యం ప్రకారకవిశేష్యతాదిభావ సహచరితధూమే వాని
మహానసీయవహ్నిమద్వృత్తిధూమవద్వ్యాభావవద్వానవత్ పర్వతీయధూమవాన్ పర్వత ఇతి జ్ఞానమాదాయ మహానసీయవహ్నిమాన్ పర్వత ఇత్యాద్యవిరుద్ధేతి వాచ్యం వారణాయ సాధ్యాభావవిషయకత్వేతి
యతా దృశ జ్ఞానమాదాయ అవచ్ఛిన్నమహానసీయధూమవత్త్వాదిత్యాది వ్యాప్తివారణాయ సాధ్యవిషయకత్వమపి దేయం వస్తుతస్తు మహానసీయసంయోగేన వహ్నిసహచరితతాదృశసంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియో
గితాకవహ్న్యభావసహచరితధూమవాన్ పర్వత ఇతి జ్ఞానమాదాయ వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదావతివ్యాప్తిర్వారణీయా ఇతి జ్ఞానీయప్రకారతాయామవచ్ఛేదసంబంధేన వహ్నిమాత్రే

వాయా వహ్నిమద్వృత్తి వహ్నిత్వాభావ వహ్నిమాన్ పర్వత ఇతి జ్ఞాన ప్రకారతా మాదాయ వహ్నిమానభావ మాదిత్యాది వ్యాప్త్యా ఏవం ఇత్యాది విశిష్టభాతి వ్యాప్తి రితి వాచ్యం సమవాయ సంసర్గావచ్ఛిన్న ప్రకారతా విశిష్టత్వస్య

3 తియ్యన్వయిత్వతాయాం జ్ఞానావచ్ఛిన్నత్వస్య వా నివేశనీయత్వాత్ నను సాధ్యాభావస్య విశిష్ట ప్రకారక జ్ఞానే జనకతావచ్ఛేదక కోటౌ ప్రవిష్టవిషయతాత్వస్య అవశ్యం నివేశనీయత్వ తయా సాధన విషయక కోటౌ ప్రవిష్ట ఇతి త్వం న నివేశ్యం

3 ఏవం చ జనకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న ఏవం చ సాధ్య సందేహ జనకతావచ్ఛేదక కోటౌ ఉపస్థితిత్వం సత్త్వేన తాదృశ జన్యతాయాం నియతత్వాసంభవాత్ తల్లాభాత్ మాదాయ సాధ్యాభావ విశిష్టత్వే ఘటత్వావచ్ఛిన్న విశిష్ట సంగో

3 య జనకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపితాయాం తదేవ విశిష్ట సాధ్య విషయక ఘటత్వ తథా విశిష్ట సంశయ జనకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపితాయాం జనకతాయా అవచ్ఛేదకే తాయాం

ప్రకారతా తద్వత్త్వస్య వివక్షితత్వాదితి ప్రథమ సంశయపదం వహ్నిమానభావ మాదిత్యాదౌ సంయోగ సంయోగేన వహ్నిమద్వృత్తి త్వావిశిష్ట వహ్నిత్వాభావ వద్వృత్తి హేతుమత్త్వా జ్ఞాన మాదాయ ఇతి వ్యాప్తి వారణాయ

నివేశనీయ తావచ్ఛేదక సంసర్గావచ్ఛిన్న కోటి తాదృశ సంశయ జనకతా నివేశే నైవ ప్రతివ్యాప్తి వారణాగుంఠ వేశ్యధర సంసంశయ సాధ్యత్వ నివేశనమితి వాచ్యం విశేష్యతా తయా ధూమాభావస్య సాధ్యతాయాం

వహ్న్యభావస్య హేతుతాయా మతివ్యాప్తిః కాలికసంయోగత్వావచ్ఛిన్న సంసర్గతాక ప్రతియోగితాకే ధూమాభావాభావ కోటికసంశయ జనకతా మాదాయ విశేషణతయా ధూమాభావ వాన్ వేత్యాది సంశో

యజనకతామాదాయ తాదృశ లక్షణ సత్త్వాత్ ద్వితీయ సంశయ పదాస్త్విత్వా నస్వత్యాదిత్వాదౌ కాలికేనసౌత్వ కోటిక సంశయ సాధ్యతావచ్ఛేదక సంబంధ సమవాయ సంబంధేన సాధ్య సంశయం వాదాయత్వా

తికేన గంధత్వవద్వృత్తి సమవాయ సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకే గంధత్వాభావ వద్వృత్తి తత్సత్త్వ వా నిత్యాది జ్ఞాన ప్రకారతా స్యాద్వృత్తి సంశయ జనకతా కోట్యుపస్థితి జనకతా సదతివ్యాప్తి వారణాయ సన

సాధ్యతావచ్ఛేదక సంసర్గావచ్ఛిన్న కోటిక తాదృశ సంశయ జనకత్వ నివేశనాన్నాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం విశేషణతయా ఘటత్వాభావస్య సాధ్యతాయాం ఘటత్వాదేః హేతుతాయా మతివ్యాప్తిః కాలికేన ఘటత్వా

భావ కోటికవిశేషణతయా కాలిక సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాక తదభావ కోటికే సంశయ జనకే కోట్యుపస్థితి జనకతాయా కాలికే న ఘటత్వాభావ వద్వృత్తి విశేషణతా విశేష సంబంధా

పక్షాయుతత్వాభావవత్త్వే పక్షతావచ్ఛేదకత్వమిత్యత్ర సంశయరూపపక్షలవిశేషలాభాయ సంశయపదం తేన నాసంభవ ఇతి తద్విపక్షాన్యసపక్షావృత్తితావచ్ఛేదకత్వం చ తద్విపక్షానాం సమపక్షాసత్త్వయుక్త-
ధులోపక్షాయుతత్వాభావవత్త్వవిశిష్టతత్త్వమిత్యత్ర తద్విపక్షాన్యస్వే పక్షస్య జనకతానిరూపితజన్యతాశాలిత్వాన్య స్వాభావవద్వృత్తి ధూమేతి తథా మార్గ పక్షస్య జనకతానిరూపితజన్యతాశాలి
ఉపస్థితిత్వాభాయసంబంధేన ధర్మవిశిష్టాన్యత్వం తద్విపక్షానాం సమపక్షాసత్త్వయుక్తత్వమిత్యత్ర ప్రయోజకతాయాం తద్విపక్షానాభావత్వావచ్ఛిన్నత్వం చానివేశ్యం స్వావచ్ఛిన్నకత్వమిత్యత్ర స్వావచ్ఛిన్న
చత్రాద్యశోభయసంసర్గేణ ధర్మవిశిష్టాన్యత్వం నివేశ్యం ఉపస్థితివైశిష్ట్యంచ స్వసామానాధికరణ్యస్వసమానకాలీనత్వోభయసంబంధేన గ్రాహ్యం। న్యతాస్యతిత్వ్య పక్షానాం గ్రాహ్యం। అథవా స్వసమా
నాధికరణోఖ్యావత్ప్రతియోగిధర్మావచ్ఛిన్నానాం సమపక్షాసత్త్వయుక్తత్వవిశిష్టవిపక్షానాం సమపక్షాసత్త్వయుక్తత్వం వివక్షణీయం తద్విపక్షస్యాస్యావిపక్షస్య ప్రాగుక్తవిశేషణాంశదేయం తేన సాధ్యవద్వృ
త్తిధర్మావత్తాజ్ఞానేన సాధ్యవద్వృత్తిధర్మావత్తాజ్ఞానేన యత్రైకోపస్థితిర్జనితా తాదృశోపస్థితిమాదాయ సాధ్యాభావవద్వృత్తిమత్తాజ్ఞానజన్య ఉపస్థితికాలేన సాధ్యాభావ-
వద్వృత్తిమత్తాజ్ఞానజన్యోపస్థితిమాదాయ సాధ్యాభావవద్వృత్తిహేతుమత్తాజ్ఞానజన్యతయోపస్థితిత్వస్య తత్తద్వ్యాపారితావచ్ఛేదకత్వప్రసక్తేః। అత ఏవ విశిష్టద్వయాఘటితమపిప్రత్యుక్తం యు
ద్వ్యాపావిపక్షే విషయకేనిశ్చయత్వం తాసమితిప్రతిబంధకతా సంస్పృష్టధర్మికే హేతుమత్తాజ్ఞానేకాలేన జన్యానాం వ్యక్తి తద్వ్యాపావచ్ఛిన్నత్వం తత్ర యద్వ్యాపావిపక్షే విషయకేనిశ్చయ-
త్వతాదృశే హేతుమత్తాజ్ఞానావ్యక్తి తద్వ్యాపవత్త్వమితిచేత్ అవ్యాపకేఽశాతవిషయతాశూన్యత్వస్య నివేశనీయత్వేయా ఘటాదివిషయకే హేతుమత్తాజ్ఞానే రూపవన్మహానిలంబనా
ఘటే జ్ఞానస్య ఘటత్వమసత్త్వేయా ఉదాసీనఘటాదిమాత్ర అతివ్యాప్తిరేవం బలాత్ జ్ఞానాప్యప్రదేశేత్ర హేతుతా తత్ర వ్యాపకవిషయతాశూన్యత్వనివేశే బలవత్ప్రకారతాపత్తివ్యాప్తి
స్వసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వం అన్యథావహ్న్యభావవద్వృత్తి వహ్నిమద్వృత్తి ధూమవానితి వహ్న్యభావవద్వృత్తి ధూమవానితి జ్ఞానద్వయయోః ప్రకారతామాదాయ వ్యాప్తిపరిష్కారేవాతివ్యాప్తేః॥

తి జ్ఞానీయత్ప్రకారతాయాం ఇత్యపి కాలికసంబంధేన వహ్నిమాన్ ధూమ ఇతి సంశయజనకతావచ్ఛేదకత్వాత్ తన్మాత్రాయ వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదివ్యాప్యస్య అతివ్యాప్తిః వారణీయేత్యత్ ఆర్థకోక్తే అథ సాధ్యాభావవిషయకత్వ
౮ ఘటితధర్మావచ్ఛిన్నత్వమేవ నివేశ్యతాం సాధ్యాభావవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్నత్వనివేశే తిచేన్న సత్తావాన్ ఘటత్వాదిత్యాదౌ వ్యాప్యే అతివ్యాప్తేః తథాహి సత్తాభావసమానాధికరణ తాదృశ
ప్రకారతావానయమితి జ్ఞానే సమానాధికరణ తాదృశజ్ఞానే జాతిత్వాదిమాన్ ఘటత్వాదిత్యాదిసంశయజనకతాదృశ ... సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకసత్తాభావసహ
4 చరిత్వం కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకసత్తాభావసహచరితబాహ్యత్వేతి స్వసాధ్యతావచ్ఛేదకసంసర్గావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవిషయకత్వఘటితధర్మావచ్ఛిన్నత్వనివేశే నైవాతివ్యాప్తివారణా
సంభవే వృథైవం ప్రకృతసాధ్యాభావపదమితి వాచ్యం సమవాయసంబంధేనేత్యవచ్ఛిన్నతాదృశవహ్న్యభావసమానాధికరణ తద్ధూమవియుక్తప్రకారతామాదాయ వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదావతివ్యాప్తేః సాధ్యవిషయతా
యాం సాధ్యతావచ్ఛేదకాతిరిక్తనిష్ఠప్రకారత్వానిరూపితత్వం నివేశనీయం తావతాపి నాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం సామానాధికరణ్యసంబంధేన మహానసీయత్వాదిశిష్టవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నే తథాపి సంశయ
మాదాయాతివ్యాప్తితాదవస్థ్యాత్ సన్నైవమపి సాధ్యవిషయతాయాం సాధ్యతావచ్ఛేదకనిష్ఠనిరవచ్ఛిన్నప్రకారతాభిన్నప్రకారతానిరూపితత్వస్యాపి నిరవచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేదకేష్వేవ సాధ్యతావచ్ఛే
దకతావచ్ఛేదకపర్యాప్తావచ్ఛేదకతాకప్రకారతానిరూపితత్వస్యాపి నివేశనాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం తావతాప్యేకోక్తసంభవాత్ సాధ్యాభావవిషయకత్వయుక్తత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకే వర్ణ్యావచ్ఛేదకే ప్ర-
తియోగితాకాభావవిషయకత్వనివేశే నైవాతివ్యాప్తివిరహేణ తదపేక్షయా గుర్విత్వయోరస భాతి గౌరవాన్వేతి సర్వమాకులం నన్వైవమేతత్రాప్యపి వహ్న్యభావవాన్ ఘటపదవృత్తితాదృశ
టాంభావవద్వృత్తిధూమవానిత్యాది జ్ఞాననిరూపితప్రకారతామాదాయ గుర్వాతివ్యాప్తిదుర్వారైవేతి వాచ్యం సాధ్యాభావవిషయకత్వావచ్ఛిన్నేతత్వేన సాధ్యాభావముఖ్యవిశేష్యతాకత్వావచ్ఛిన్న- ష
త్వస్యవివక్షితత్వాత్ అత్రకశ్చిత్సంశయత్వం న నివిష్టం రిక్తం నిశ్చయసంస్థానేసంశయజనకేతి వాధూమాద్యత్ర తే మూలేసాధ్యసంశయయుక్తస్య రుద్ధం తదపి ఇనాత్ సమూహ ధూమేష్వయుక్తసంశయో

శ్రైవాలవేన్యత్రమో వహ్న్యాభావాన్ జలాదిత్యత్ర జలాభావవత్ప్రదితి వ్యాప్తివారణాయ ఉభయాభావవత్ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతావిశేష్య) (వ్యాప్తి విషయతా)

యఘోప్రే ఉభయాభావేగ్యసత్త్వాదితి వాచ్యం । అసాధారణ్యవిషయతాసంతర్గత విషయతాశాలిజ్ఞానే నిష్ఠతాత్పర్యకపక్షధర్మికే హేతుమత్తానిశ్చయకాలే సత్త్వఘటిత ఉభయాభావస్య వివక్షితత్వాత్ దత్రదం చింత్యతాం ప్రా

బోవహ్న్యామాన్ జలాదిత్యాదౌ అసాధారణ్యేన హేతుమత్తానిశ్చయకాలే సవహ్న్యాభావవ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలం వహ్నిమాన్ దిత్యాకారకస్య తాదృశజలాంశే వహ్న్యాత్మకస్య నిశ్చయస్య అసాధారణ్యవిషయతాసంతర్గత-

విషయతావత్త్వేన తాదృశోభయాభావస్య తత్ర సత్త్వాదితి చేత్ అత్ర సర్వత్రైవ పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన హేతుమత్తానిశ్చయకాలేసత్త్వఘటితోభయాభావవత్త్వమేవ నివేశ్యం । సమానాధికరణ్యేన సాధ్యతావచ్ఛేదే సమానా

ధికరణ్యేన హేత్వాభావవత్త్వన్త్వితి వ్యాప్తివారణీయ యద్వ్యాపావచ్ఛిన్నవిషయతాయాం జన్యసపక్షస్తాన్యవచ్ఛిన్న అసాధారణ్యవిషయకత్వాన్న వచ్ఛిన్నత్వ ఉభయాభావవత్ప్రతిబంధకతాయాం స్వరూపసంబంధరూపావచ్ఛేద

కత్వం నివేశ్యం సత్యేవం వహ్న్యావ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలం వహ్నిమజ్జలాదిత్యాదౌ సమానాధికరణ్యేన సాధ్యతావచ్ఛేదే సమానాధికరణ్యేన హేత్వాభావవత్త్వన్త్వతివ్యాప్తిః వహ్న్యావ్యాపకీభూతాభావప్రతియో

గిజలం జలాభావవదిత్యాది జన్యనిశ్చయతాదృశహేత్వాభావవత్త్వవిషయతాయా అపి అసాధారణ్యవిషయత్వావచ్ఛిన్న ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం సంసర్గతయా ప్రతియోగిత్వప్రకారతానిరూపితవిశే

ష్యతాం వహ్న్యవప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వేన తాదృశజలాభావవత్త్వవచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితవిశేష్యతాయాస్తథాత్వాభావాత్ తద్విషయత్వేన ప్రకారతాంశే సత్యైవమనేన మిత్యప్రతిబంధకత్వఘటితోభయాభావదంష్ట్రత్వాభ్యా

మితివాచ్యం వహ్న్యసంయోగే తత్త్వాదిత్యాదౌ సంయోగాభావవద్వృత్త్యతివ్యాప్తివారణీయతత్సాధారణ్యాత్ యద్విశేష్యావచ్ఛిన్న విధేయ వేత్యవ్యాపకప్రవృత్తాను మితిప్రతిబంధకతాకయద్వ్యాపావచ్ఛిన్నవిషయ

తావచ్ఛిన్నాయాః అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన హేతుమత్తాగ్రహప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతాతద్భిన్నత్వం యద్వ్యాపావచ్ఛిన్నవిషయత్వే నివేశనీయమతోనక్రోపి దోషః యథా హి తస్యైవ వహ్నిసాధనే వహ్న్యావ్యాపకీభూ

తాభావప్రతియోగిత్వాభావజలోభయస్య హేతుతాస్థానే వహ్న్యావ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలరూపాసాధారణ్యవ్యాప్తిం కరోతు అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన హేతుమత్తాగ్రహకాలే సత్త్వఘటితోభ

యాభావ ఏవ అసాధారణ్యవివేశనీయస్సమానాధికరణ్యేన హేత్వాభావవత్త్వన్త్వతివ్యాప్తిశంకైవ నాయాతే యత్రవ బాధితజ్ఞానసమత్వమేతత్ప్రామాణ్యజ్ఞానం తత్ర సమానాధికరణ్యేన హేత్వాభావ

తాదృశ ఏతత్కృప్తవ్యాప్యపక్షీయతావిషయతాశూన్యత్వనివేశేపిజలాభావవ్యాప్యత్వహేతుకేష్వపి జలవద్ధ్రదాదావతివ్యాప్తివారకేతయాకాలీనాదిదలస్యసార్థక్యం)

ష్ప్రేతిసుధీభిరవధేయం। అథవాయద్రూపావచ్ఛిన్నవిషయకనిశ్చయత్వవ్యాపకత్వం ప్రకృతానుమితిప్రతిబంధకత్వస్యరుక్తద్ధర్మికహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనత్వేఽ భయాభావవిశిష్టద్రూపావచ్ఛిన్నమితిభట్టాచార్యైరుక్తం అథాత్రప్రాదత్వా

౪ దిసమానాధికరణ్యేనవహ్న్యాసాధ్యకజలాదిహేతుకేష్వపి వహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలరూపసాధ్యాభావారణ్యేఽ వ్యాప్తిః సమానాధికరణ్యేనహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనతాదృశసాధ్యాభావనిశ్చయతాదృశానుమితిప్రతిబంధకత్వస్య

సత్వాత్ న చ సమానాధికరణ్యేనసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛేదేనహేతుమత్తాజ్ఞానకాలీనత్వం నివేశ్యతాదృశసాధ్యాభావారణ్యేఽతివ్యాప్తివారణీయేతి వాచ్యం సామానాధికరణ్యేనహేతుభావవత్త్వే అతివ్యాప్త్యాపత్తేః అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదే

న హేతుమత్తానిశ్చయకాలీనస్యహేత్వాభావవిషయకజ్ఞానస్యప్రతిబంధకతయాతత్కాలీనస్యధర్మికృతయాతాదృశజ్ఞానకాలీనజ్ఞానస్యైవయద్రూపావచ్ఛిన్నవిషయకనిశ్చయపదేన ధర్తవ్యతయా తత్రహేతుమత్తానిశ్చ

యకాలీనత్వస్యాసత్వాత్ న చావచ్ఛేదకావచ్ఛేదేనహేతుమత్తాజ్ఞానేపివ్యాపకసంబంధేనఽన్యస్యసాధ్యస్యసామానాధికరణ్యేనహేత్వభావవత్త్వవిషయకనిశ్చయస్యసంభవాత్ తాదృశహేతుమత్తాజ్ఞానకాలీనత్వ అనుమిత్య

ప్రతిబంధకత్వఽభయసత్వాన్నాతివ్యాప్తిరితివాచ్యం। గగనాదిపక్షకేష్వపియత్రవ్యాపకసంబంధేనఽన్యజ్ఞానమప్రసిద్ధం తత్రసామానాధికరణ్యేనహేత్వభావవత్త్వే అతివ్యాప్తివారకత్వపరిహారకత్వాత్ న చ తాదృశస్థలేపి అవచ్ఛేదకావచ్ఛే

దేనహేతుమత్తాజ్ఞానకాలే [illegible] పక్షవిశేష్యకజ్ఞానస్యసామానాధికరణ్యేనహేత్వభావవత్త్వవిషయకజ్ఞానస్యసంభవాత్తత్రాభయసత్వాన్నాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం సర్వత్రదోషాదివిశేషజన్యజ్ఞానే మానాభావాత్

అన్యథాపక్షధర్మికహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనయాదృశవిశిష్టవిషయకనిశ్చయసామాన్యం అనుమితిప్రతిబంధకం తాదృశత్వమితిలక్షణేపక్షధర్మికహేతుమత్తాజ్ఞానకాలీనాహార్యస్వరూపాసిద్ధివిషయకజ్ఞానస్యాప్రసి ద్ధా

వ్యాప్త్యా హార్యేణ వాక్యార్థజ్ఞానస్యసంగతత్వాపత్తేః సర్వత్రదోషవిశేషవిశిష్టజ్ఞానే మానాభావాయలక్షణసమన్వయాదతఏవదోషజన్యజ్ఞానే మానాభావ ఇతి చిరంతనాశ్చ। అసాధారణ్యవిషయకజ్ఞానేతిష్ఠపక్ష

ధర్మికతాజ్ఞానకాలీనత్వ అనుమిత్యప్రతిబంధకత్వ ఉభయాభావస్యవిశిష్టత్వాత్ న చ సాధారణ్యవిషయకత్వాద్ అనుమిత్యప్రతిబంధకత్వ ఉభయాభావస్యైవ సమన్వయ ఇతి వాచ్యం। ధర్మికాభావేనకైవల్యభావాత్ న చ

వహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలం వహ్నిమజ్జలాదిత్యాదౌ సామానాధికరణ్యేనవహ్నిసాధ్యకస్థలేసామానాధికరణ్యేనహేత్వభావవత్త్వే అతివ్యాప్తిః తాదృశజ్ఞానస్యఅసాధారణ్యవిషయకత్వా

5

భావేయద్వ్యాపావి భిన్న విషయక నిశ్చయత్వ విశిష్టాభావ ప్రతియోగిత్వ విశిష్ట యద్ధర్మ వ్యాప్యత్వవద్ధర్మ విశిష్ట విషయక నిశ్చయత్వ విశిష్టాభావ ప్రతియోగిత్వాభావస్య తద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాం విశిష్ట ... తద్ధర్మవత్త్వ
స్య నిశ్చయత్వాత్ సత్త్వే తథాపి వహ్న్యభావ వ్యాప్యభావ సాధనక స్థలే వహ్న్యభావ తద్వ్యాప్యేతరాతివ్యాప్తిః వహ్న్యభావ తద్వ్యాప్యేతర విషయ నిశ్చయతాదృశ బాధయాభావ వాగుణత్వే వహ్న్యభావ వ్యాప్యవత్ తద్వ్యాప్యేతర విషయక నిశ్చయ తాదృశ బాధయాభావ వత్త్వస్య గత్యా
దితి వాచ్యం. వ్యాప్యత్వ విశిష్ట నిశ్చయ ప్రతిబంధకతా ప్రయోజక ధర్మాభావ ప్రతిబంధకతామాదాయ లక్షణగమనియ్యం తత్ప్రతిబంధకతా నిరూపిత ప్రతిబధ్యతావచ్ఛేదకతా పర్యాప్త్యధికరణ నాధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతిబం
ధకతా నిరూపిత ప్రతిబధ్యతా ... యద్ధర్మ వ్యాప్యత్వవత్త్వ నిశ్చయ వివక్షితత్వాత్ యద్ధర్మావచ్ఛేదేన యద్ధర్మాభావ వ్యాప్యవత్త్వం యత్ప్రతిబోధి తద్ధర్మావచ్ఛేదేన తత్ర తాదృశ ధర్మాభావ వ్యాప్యవత్త్వం ... యత్ర తు యద్ధర్మ సామా
నాధికరణ్యేన యద్ధర్మాభావ వ్యాప్యవత్త్వం విరోధి తద్ధర్మ సామానాధికరణ్యేన తత్ర తద్ధర్మాభావ వ్యాప్యవత్త్వం ... లక్షణ ద్వయం ... అతః సామానాధికరణ్యేన సామానాధికరణ్యేన దూష ...
సుపాదేయత్వాత్ ... గగనాభావ వ్యాప్యవత్తా ... ఘటత్వావచ్ఛేదేన గగనాభావ వ్యాప్యవత్తా ... ఘటత్వే అతివ్యాప్తి ఘటత్వావచ్ఛేదేన గగనాభావ నిశ్చయకాలీన ఘటే గగనాభావ వ్యాప్యవత్తా ...
తల విషయక నిశ్చయత్వేన ప్రతిబంధకతా ... తులాంఘువా ... ఘటత్వావచ్ఛిన్న విశేష్యక ఘటవత్త్వ నిశ్చయత్వేన ... ఇతి వాచ్యం. తత్రాగత్యా తత్ర ప్రతిబంధకతా ... సన్నివేశేనాప్రసంగస్య వా
... సత్త్వే ఏవమపి ప్రాగుక్త వహ్న్యభావ ... గగన ... గగన వ్యాప్యవత్త్వ ... దిత్యాదౌ ... గగనాభావ ... తత్త్వే పక్షధర్మతా ... హేతుమత్తా నిశ్చయకాలీనస్య యద్వి
షయక నిశ్చయస్య ... పక్షధర్మతా ... హేతుమత్తా నిశ్చయకాలీనస్య తద్విషయక నిశ్చయస్య ... తయా ... భావస్య ... తత్త్వాదితి వాచ్యం ... జ్ఞానే ధర్మిత ... జ్ఞానాద్యుత్తర ...
విదం ... పక్ష ... నిశ్చయ స్వధర్మిక హేతుమత్తా నిశ్చయకాలీనస్య సంభవాత్ వస్తుతస్తు అసాధారణం. అసాధారణం విషయక జ్ఞాన ... పక్ష ధర్మిక హేతుమత్తా నిశ్చయకాలీనత్వ ... ప్రతిబంధకత్వ
... భావస్య నిశ్చయ ... వ్యాప్తి ... పక్షధర్మిక హేతుమత్తా నిశ్చయ ... నుపాదేయత్వం ... విరహేణ ... ప్రాగుక్త ప్రాగుక్త వహ్న్యభావ ... గగన ... కాలీన గగన వ్యాప్య-

వహ్నివ్యాప్యవిషయకనిశ్చయస్య తథా అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన హేతుమత్తానిశ్చయస్య తత్రాప్రామాణ్యజ్ఞానాభావవిశిష్టస్య తత్క్షణోత్పన్నేచ్ఛేదేన తన్నిశ్చయే అవిషయస్యైవ సత్త్వాత్ ఏవం చాప్రామాణ్యజ్ఞానాభావావచ్ఛేదకత్వస్య ఏవ అవిషయో భావో

౬ నివేశనీయస్య నేత్యత్ర జ్ఞానస్య అపేక్షితతయా తత్ర సామానాధికరణ్యస్య హేతుత్వాభావవత్త్వేఽపి అతివ్యాప్తి వాచ్యం తత్ర సంశయాత్మకప్రామాణ్యగ్రహసంభవాత్ తద్వ్యావృత్త్యై పరిచితావచ్ఛేదకనిశ్చయస్యాపి సంభవాచ్చేదయత్రాత్ర తోఽన్య

కోటౌ తదభావాత్ అనిష్టవిశేష్యతాయా నివేశాదభావవిశిష్టత్వస్య హేతుతావిశిష్టతాయా ఏవ లక్షణాత్ తత్ర సంశయాదినాపి తదనిర్వాహాత్ అవచ్ఛేదకత్వోపా సంశయానుగమేన అప్రామాణ్యజ్ఞానకాలే హేతుమత్తాజ్ఞానస్య వహ్ని

6 సత్త్వాసంభవాత్ తత్ర సామానాధికరణ్యస్య స్వరూపాసిద్ధ్యావతి వ్యాప్తిదుర్గ్రహత్వే ఇతి వాచ్యం నిరూపితత్వప్రకారత్వాభావవత్త్వాజ్ఞానస్య ప్రామాణ్యజ్ఞానతయా అభావాంశే నిర్ధర్మితావచ్ఛేదకస్య నిరూపితత్వం ప్రకారత్వేఽయస్య వదిత్వాత్

తత్ప్రామాణ్యజ్ఞానస్య నిరూపితత్వం ప్రకారత్వవిశిష్టత్వాకారేణాప్రామాణ్యసంశయస్యైవ సంభవాచ్చైతాదృశప్రత్యక్షప్రామాణ్యాంశే నమయస్య ప్రామాణ్యవాన్ గగనాదిప్రత్యక్షాంశే నమయత్వావచ్ఛేదేన ఘటాభావవత్త్వే అతివ్యాప్తిః

తద్ధర్మావచ్ఛిన్నహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనస్య తాదృశగగనాదినిశ్చయస్య ప్రామాణ్యధర్మితాంశే నమయత్వజ్ఞానప్రతిబంధకత్వేన హేతుమత్తానిశ్చయకాలీనతాదృశోభయాభావస్య అత్ర గతత్వాదితి వాచ్యం, జ్ఞానే వైశిష్ట్యావగాహిత్వాత్

సాధారణ్యాద్విశేష్యకత్వాన్ వచ్ఛిన్నత్వోభయాభావవత్త్వస్య తాదృశోభయాభావఘటకప్రతిబంధకతాయాం నివేశ్యత్వాన్నైవమపి ఘటోఽగగనాభావవత్త్వావచ్ఛేదేన గగనవాన్ ఘటత్వాదిత్యాది తాదృశగగనాభావవద్ఘటస్య

రూపబాధిఅవ్యాప్తిః ఘటత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యకతాదృశగగనప్రకారకబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నప్రతి ఘటత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యకతాదృశగగనాభావవత్త్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యత్వేఽప్రతిబంధకతాయా అసిద్ధ్యాకారస్యైవ సామాన్యతో ఘటత్వా

వచ్ఛిన్నవిశేష్యకగగనత్వావచ్ఛిన్నప్రకారకబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నప్రతి అభావావచ్ఛేదేన గగనాభావనిశ్చయవిశిష్టఘటత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాభావనిశ్చయత్వేనైవ ప్రతిబంధకత్వోపపత్తేః ఏవం చ తాదృశప్రతిబంధకతాయా

వైశిష్ట్యావచ్ఛిన్నతయా అసాధారణ్యవిషయత్వావచ్ఛిన్నతయోరుభయాభావవత్త్వాదితి వాచ్యం, అత్ర తాదృశాభావస్య లక్షణత్వాత్ గగనత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవత్త్వే స్వైవ బాధత్వాత్ లక్షణత్వేఽరుతా

దృశగగనాభావవాన్ స్వవత్త్వే విషయకనిశ్చయత్వేన జ్ఞానవైశిష్ట్యానవచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాయా అవశ్యం సిద్ధ్యాకారస్య తయా తాదృశోభయాభావప్రతిబంధకతాఘటస్వఘటహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనత్వ అభావయా

సాన్వసత్త్వా

త్రి

స్వప్రకాశత్వవిరహేపి సత్త్వేతి। హేతుమత్తానిశ్చయస్యాపి శేషెదితావచ్ఛేదేన బోధనం అతోనావ్యాప్తిః అతఏవ సంయోగేన వహ్నిసాధనే సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకం బాధ్యేన వహ్ని హేతుకత్వస్థలే పక్షీభూతస్యాప్యుస్య అ-
భావత్వావచ్ఛిన్నాంశే నియతహేతువిషయకత్వేన వహ్నిమాన్ నాద్యేయత్వాదిత్యాదౌ వహ్న్యభావవద్వృత్తిత్వరూపపక్షీభూతవిషయకత్వేన నిశ్చయస్య ఆధేయత్వాంశే నియత హేతువిషయకత్వేన లక్షణగమనాదేవ ప్రథమకా-
లీనం తత్ప్రయుక్తస్య అతిరిక్తస్య సమానకాలీన హేతుమత్తానిశ్చయాంశ నిశ్చయ అసంభవస్య అసంగతిరితి పరాస్తం అభావత్వావచ్ఛేదేన హేతుమత్తానిశ్చయసత్త్వాత్ విశిష్టాశ్రయత్వప్రకారతాయా హేతుతావచ్ఛేదకతాపర్యాప్త్య-
ధికరణాపర్యాప్తివిశేషితతాకత్వాభావాస్త్వేగకైవం సామానాధికరణ్యేన సంబంధేన పరిమాణత్వావచ్ఛేదేన జన్యగుణావిశిష్టపరిమాణస్య సమవాయేన సాధనత్వే సామానాధికరణ్యేన సంబంధేన జన్యగుణాస్య హేతు-
త్వే మహత్త్వే ప్రలయోపాచ్ఛేదేన పరమాణు జన్యగుణావిశిష్టపరిమాణోభావస్యాపి గుత్వాద్ధి పరిమాణాసామానాభావస్య తత్రాసత్త్వాత్ తస్య [illegible] ద్విత్వాదికేమాదాయాపి పరిమాణత్వావచ్ఛేదేన జన్య-
గుణాస్య తత్ర సిద్ధతయా తాదృశాభావవైశిష్ట్య [illegible] అస్యగుణారూపరూపప్పక్షీభూతనిశ్చయస్య అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన హేతుమత్త్వావగాహిత్వేన తత్ర లక్షణాసమన్వయః [illegible] తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్యాప్రసిద్ధత్వాత్ సామా-
నాధికరణ్యసంబంధేన పరిమాణత్వా [illegible] జన్యగుణాస్యలాఘవేనావచ్ఛేదకత్వాత్ న చ వహ్నిత్వావచ్ఛేదేన ప్రమేయత్వవిశిష్టవహ్నినిరూపిత విషయిత్వస్య యత్ర సాధనతా ప్రమేయత్వస్య హేతుతా తత్ర ప్రమే-
యత్వవిశిష్టవహ్నినిరూపితవిషయిత్వాభావవద్వృత్తిప్రమేయత్వాత్మకపక్షీభూతలక్షణాగమనే సంభవేపి తత్ర వహ్నిత్వసామానాధికరణ్యఘటితతద్ధర్మస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాసంభవాత్ వహ్నిత్వ-
సామానాధికరణ్యేన ప్రమేయత్వావగాహిజ్ఞానే తదభావస్య సత్త్వాదితి వాచ్యం ఏతల్లక్షణే వహ్నిత్వావచ్ఛేదేన ప్రమేయత్వవిశిష్టవహ్న్యాదేరభావస్య సాధ్యత్వే ప్రమేయత్వస్య హేతుత్వే ప్రమేయత్వవిశిష్టవహ్నివిశిష్ట-
వహ్న్యభావబాధకత్వేతి వాచ్యత్వాదితి తత్ర జ్ఞానస్య వహ్నిత్వావచ్ఛేదేన హేతుమత్త్వవిషయకస్తేయత్వేనస్య సమానకాలీననిశ్చయత్వస్య హేతుప్రకారతానిరూపితవిశేష్యతావచ్ఛేదకీభూత తాదృశయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్న-
విశేష్యకసాధ్యాభావ [illegible] ఇతి సామాన్యస్యవిరోధిత్వాత్ ధర్మితావచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయస్య సమానకాలీననిశ్చయే పక్షీభూతత్వం నివేశ్యం ఘటత్వం ప్రమేయత్వాదిత్యాదౌ తాదృశనిశ్చయసమానధర్మితావ-

వహ్నిజలవద్వృత్తిత్వవిద్వృత్తిజలాదిత్వాదౌ జలాంశే దెనగగనాభావాద్యనాహార్యపక్షధర్మికహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనస్వతద్విషయక నిశ్చయసత్త్వే నిష్పాదితవ్యాప్తిః। అతఏవవహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలస్య=
2 యత్రపక్షత్వం తాదృశజలత్వసామానాధికరణ్యేన వహ్నిసాధ్యత్వం జలస్యహేతుత్వం తత్రవహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలాత్మకసాధారణ్యేవ్యాప్తేః తాదృశజలత్వావచ్ఛిన్నధర్మికవహ్న్యాత్రకారకబుద్ధింలాఘవాత్తా=
7 దృశజలత్వావచ్ఛిన్నధర్మికజలత్వావచ్ఛేదకనిశ్చయత్వేనప్రతిబంధకత్వస్యస్వీకారేణోక్తరీత్యా తాదృశసాధారణ్యనిశ్చయప్రతిబంధకత్వస్యగుత్వేనతస్యాభావస్యసత్త్వాదితివాచ్యం తాదృశనిశ్చయస్యసాధారణ్యవిషయ=
కత్వేనఅసాధారణ్యవిషయకజ్ఞానవిశిష్టపక్షధర్మతాజ్ఞానకాలీనత్వఘటితతాదృశాభావస్యసత్త్వేనావ్యాప్తేరభావాత్ జలవత్త్వాదృశజవేఽతివ్యాప్తిప్రసక్తేర్భిన్నప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకం నివేశ్యవారణీయమ్యుక్తలమధికే=
ష।।(స్వ)సిద్ధ్యర్మితావచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనయాదృశవిశిష్టవిషయకనిశ్చయసామాన్యేస్వసమానకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయసమానధర్మితావచ్ఛేదకత్వానుమితిసామాన్యప్రతిబంధకం తాదృశవిశిష్టత్వమితిఘట్టా
బాధ్యేసూక్తం అత్రనిత్యత్వవ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిశబ్దత్వం శబ్దత్వవాన్ఘటఃయిత్యాదినిశ్చయోపి తాదృశనిశ్చయసామాన్యాంతర్గతత్తత్సమానకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయసమానధర్మితావచ్ఛేదకానుమితిసామా
న్యం తద్గతఘటోనిత్యశ్శబ్దోనిత్యయిత్యాదినానానుమితిసాధారణ్యప్రతిబధ్నతాయా అభావాత్ తాదృశానుమితిత్వవ్యాప్తికానకాపిప్రతిబధ్నతేతిచే [illegible] అత్రతేఽతత్స్వసమానకాలీననిశ్చయయస్యహేతుప్ర
వి కారతానిరూపితవిశేష్యతావచ్ఛేదకయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాకానుమితిత్వవ్యాపకత్వస్యవివక్షితత్వాత్ తాదృశయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాకఅనుమితిత్వవ్యాపకత్వస్యతద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాకహేతు
మత్తాజ్ఞానవిశిష్టసాధారణ్యజ్ఞానప్రతిబంధకతానిరూపితప్రతిబధ్నత్వస్యసత్త్వాన్నావ్యాప్తిః సద్ధర్మితావచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయయత్రహేతుప్రకారతాహేతుతావచ్ఛేదకతాపర్యాప్త్యధికరణరూపా
ప్రతిచ్ఛేదకతాకత్వేనవివక్షణీయా। అతోనవహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలంజాతిమద్వ్యాప్తప్రమేయత్వాదిజ్ఞానమాదాయదోషః ఉభయత్రవిశేష్యతావచ్ఛేదకతాయానిరవచ్ఛిన్నత్వాత్తైరుక్తసజలవాన్ప్రమేయత్వా
దినిశ్చయసమానధర్మితావచ్ఛేదకజాతిమద్వ్యాప్తవహ్న్యమానిత్యాదినుమితిత్వంతర్భావేనప్రతిబధ్నతాయాఏవంజాతిమాన్జలవాన్నిత్యాదినిశ్చయకాలీనసమానవిషయకనిశ్చయాంతర్భావేనప్రతిబంధకతాయా

తుమత్తానిశ్చయానాం ధర్మితావచ్ఛేదకతాసంబంధేన సమానాధికరణానానుమితికేవ్యాపకతాత్తాదృశానుమితిత్వవ్యాపకత్వం ప్రతిబంధకతాయామపివేతిచేదత్రాహ అత్రాపీత్యాది ప్రతిబంధకతాయాం అనుమితిత్వవ్యాపకతేత్యర్థః
తద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశిష్టవిషయకనిశ్చయసామాన్యం సమానకాలీనస్వాభావాదివిషయకనిశ్చయస్య సామాన్యాంతర్గతతయా తద్వ్యతిరేకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయాత్ప్రసిద్ధ్యా యత్తత్తేన యాదృశవిశిష్టవిషయకే నిశ్చ
యేన హేతుమత్తానిశ్చయతావచ్ఛేదకస్యైవ ప్రత్యక్షత్వం తాదృశబోధస్యైవ లక్షణాసంభవాభావాపత్తిరిత్యసంభవబాధకాభావాయత్తేరాహ। అత్రాత్రేత్యాదిమత్త్వరవహ్నిమానిత్యాదౌ ఉపలక్షణాదిత్యాద్యవచ్ఛిన్నవ్యాపకీభూతా
భావప్రతియోగిభూతే అసాధారణ్యే సాధ్యకే అతివ్యాప్తిరితి హేతుమత్తానిశ్చయకాలీనస్యతాదృశనిశ్చయసామాన్యస్య వహ్నిమద్ధ్రదావగాహితాదృశానుమితిసామాన్యం ప్రతివిరోధిత్వాదితిచేన్న। అసాధా
రణ్యావిశ్లేయిత్వాదితి భావః। యత్ర కృతానుమితిత్వవ్యాపకప్రతిబంధకతానిరూపితప్రతిబంధకత్వం తద్భిన్నత్వస్య లక్షణాఘటకప్రతిబంధకతాయాం అనుమితిసామాన్యవిరోధిత్వమిత్యనేనవివక్షితమిత్యర్థా
దుక్తస్థలే వహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలవిషయకత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాయాం ప్రసాధారణ్యవిషయకత్వావచ్ఛిన్నత్వాత్తాదృశానుమితిత్వవ్యాపకప్రతిబధ్యతానిరూపితత్వాభావే అతిప్రసం
గ్గవిరహాత్ ఏతేనసమానాధికరణప్రకృతానుమితిత్వవ్యాపకప్రతిబధ్యతాయా అప్రకృతసాధ్యవిధేయకానుమితిత్వస్యాపి వ్యాప్తత్వవిశేషానుమితి అతివ్యాప్తిరితి పరాస్తం। తాదృశవివక్షయా అ
తివ్యాప్తివారణేపి స్వవిషయవహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిత్వాదిరూపాసాధారణ్యేఽవ్యాప్తేః తాదృశజ్ఞానప్రతిబధ్యతాయాం సాధ్యగ్రహత్వవ్యాపకత్వాదితి। అథ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వధర్మితా
వచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయతావేన దోషవిషయకనిశ్చయస్యాపి హేతుమత్తానిశ్చయతావేన నిశ్చయసామాన్యాంతర్గతతయా తత్తావేన హేతుమత్తానిశ్చయధర్మితావచ్ఛేదకసాధ్యాభావాధికరణ=
తావచ్ఛేదకసాధ్యానుమితేరప్రసిద్ధ్యా అసంభవాపత్తిర్ధర్మితావచ్ఛేదకతానిరవచ్ఛిన్నత్వేన విశేషణీయమితి నాసంభవ ఇతి వాచ్యం తథాపి హ్రదోవహ్నిమానిత్యాదౌ హేతుస్వవ్యాపకత్వేఽవ్యాపకీభూతా
భావప్రతియోగిగుణరూపాసాధారణ్యసంగ్రహాత్ ప్రసక్తతాదృశనిరవచ్ఛిన్నధర్మితావచ్ఛేదకతాకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనదోషవిషయకనిశ్చయకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయసమానధర్మితా

ధేదకానుమితిసామాన్యవిరోధిత్వాత్ వారకీభూయ్యేతా చేత్రైవ కేవలదోషవిషయకజ్ఞానేన్న తాదృశనిశ్చయసామాన్యం తద్గతస్వస్వవిశిష్టత్వగుమానకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయాప్రసిద్ధ్యసంభవ ఇత్యధికత్రుధమహా
౬ నాంతమితిసాధుసంగృహ్ణీతే ప్రథమనిశ్చయస్య విశిష్టత్వాసుక్త్రె తాదృశనిశ్చయసామాన్యంతద్గతసమానకాలంబినహేతుప్రకారకదోషవిషయకేనిశ్చయకాలీనేస్వవిశిష్టహేతుమత్తానిశ్చయాప్రసిద్ధ్యసంభవ ఇతి తత్ర ప్రే
శేం అథవా తాదృశబాధే అతివ్యాప్తివారణాయ స్వసామాన్యంతద్గతసమానకాలంబినహేతుప్రకారకత్రైకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయత్వస్య ముఖ్యవిశేష్యతానిరూపితావచ్ఛేదకత్వం యత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాకత్వం ల బాధాదిఘటిత
ధర్మస్య తాదృశత్వాభావాత్ ధర్మాంతరావచ్ఛిన్నధర్మికహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనబాధాదిజ్ఞానస్య తాదృశయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకానుమితిసామాన్యవిరోధిత్వాన్నాతివ్యాప్తిః సాధ్యవత్పక్షాదేస్తు ప్రమే
8 యత్వ విశిష్టపక్షాభావాదిసాధకత్వే పక్షావృత్తిప్రమేయపక్షవిరూపబాధే అతివ్యాప్తిః తాదృశనిశ్చయస్య స్వసమానకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయతాదృశవిశేష్యతావచ్ఛేదకపక్షత్వరూపయత్కించిద్ధర్మా
వచ్ఛిన్నవిశేష్యకానుమితిసామాన్యవిరోధిత్వాదితి వాచ్యం అవచ్ఛిన్నవిశేష్యత్వానవచ్ఛిన్నత్వస్య ముఖ్యవిశేష్యవిశేష్యతాయాం అవచ్ఛిన్నవిషయిత్వానవచ్ఛిన్నత్వస్య వా తాదృశవిషయతాయాం నివేశాత్
దృశబాధఘటకపక్షే ప్రమేయత్వరూపహేతుప్రకారకతానిరూపితముఖ్యవిశేష్యతాయాం పక్షావృత్తిత్వాదిప్రకారకతానిరూపితధర్మితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వయోరాప్రమేయపక్షవిశిష్టపక్షాదిరూపబాధేగ్రహే
తుప్రకారకతానిరూపితవిశేష్యతాయాం పక్షప్రకారకత్వావచ్ఛిన్నతయా భానాదిఘటకస్య ధర్మస్య తాదృశయత్కించిదసంకీర్ణతయా అ[illegible]వ్యాభావాత్ ఏవం పక్షధర్మకాలీనత్వాసుక్త్రె తాదృశనిశ్చయ తిప్రాప
సామాన్యంతద్గతకేవలదోషవిషయకనిశ్చయసమానధర్మితావచ్ఛేదకతాదృశధర్మాప్రసిద్ధ్యాసంభవో నిస్తు త్వాపాయ ఇతి కేచిత్తు నానాధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకే హేతుమత్తానిశ్చయకాలీన
ఖ హేతుమత్తానిశ్చయస్య సమానధర్మితావచ్ఛేదకకత్వస్తు తిత్వ స్వవిశిష్టధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకానుమితిసాధారణ్యం స్వవాచ్యకప్రతిబంధకతాప్రసిద్ధ్యా అసాధారణ్యవ్యాప్తివారణాయ నిరవచ్ఛిన్నధర్మితావచ్ఛేదకతాసంబంధ
ధేన స్వసమానకాలీనహేతుమత్తానిశ్చయస్య తాదృశసంబంధేన వ్యాపకతాయా అనుమితౌ తాదృశానుమితిత్వవ్యాపకత్వం ప్రతిబంధకతారూపం నివేశనీయం తథా చ స్వసమానకాలీననానాధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాహే

కేనిశ్చయ

వృత్తిజలాదిత్వాదౌ అనాహార్యహేతుమత్త్వనిశ్చయస్య అప్రసిద్ధ్యా అవ్యాప్తేః ॥ అతః జలవానితి నిశ్చయస్య నియతాహార్యత్వాత్ న వహ్నిమత్తావచ్ఛేదకీభూతశుద్ధజలత్వావచ్ఛిన్నసత్తానిశ్చయస్య అనాహార్యస్య అప్రసిద్ధ్యాపత్త్యా తేన
వహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలాదినిశ్చయధూమాదియతావృత్తిజలాదౌ లక్షణాగమనమితి వాచ్యం వహ్నిమాన్ నీలాంశనమయజలాదిత్వాదౌ జలశేవాలోభయసాధారణ్యాదిత్యాకారాంశనమయం వానితి హేతుకత్వనిశ్చయ
తాదృశవహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలనిశ్చయస్యాపి సామానాధికరణ్యగతత్వస్య అనుమిత్యప్రతిబంధకత్వాత్ వహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలాదావవ్యాప్తిరితి చేన్న విశిష్టాన్యత్వం హేతుతావచ్ఛేదకతాత్ర యద్ధర్మ
వచ్ఛిన్నప్రకారకసద్ధేతుతావచ్ఛేదకకత్వనిశ్చయనివేశ్యే తన్నిశ్చయవైశిష్ట్యం స్వనిష్ఠాసాధారణ్యవిషయత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతానవచ్ఛేదకత్వం యద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిషయతాతత్త్వం తాదృశసామానాధికరణ్యప్రత్యక్షయసంబంధేన గ్రాహ్యః
తథా చోక్తస్థలే ఏవంభూతం హేతుమత్త్వజ్ఞానం వహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలజన్యశైవాలీయజలవాన్ ప్రాదయుక్తిజ్ఞానమేవ తత్రాపి తత్సామానాధికరణ్యవిషయకనిశ్చయ మాదాయలక్షణసంగతేః ॥ జం శ్రీరామ
వేం ప్రాయున మ్హ్యప్రథమగుంయం ధానికే జున్యనిశ్చయాత్రస్య సత్త్వాత్ తాదృశనిశ్చయవిశిష్టత్వాత్ జంన్యనిశ్చయస్య తస్య స్వత్వాప్రసిద్ధేః ॥ తన్నివేశేకిజలశైవాలోభయహేతుకేస్థలే వహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలం వహ్ని
వ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిశైవాలం ఉభయమేవాసాధారణం ఏకజలఘటితాసాధారణ్యహేతునిశ్చయస్య ఘటితాసాధారణ్యవిశిష్టత్వాద్వ్యాప్తివారణాయ తద్విత్రీయసంబంధేన వైశిష్ట్యం ॥ తన్నివేశే చ జల
ఘటితాసాధారణ్యనిశ్చయాసమానకాలీనశైవాలనిశ్చయమాదాయశైవాలఘటితాసాధారణ్యే లక్షణాగమనం ఏవమస్తు ॥ యద్రూపావచ్ఛిన్నవిషయత్వవ్యాపకేయతికస్తే సామానాధికరణ్యేన సాధ్యహేతుకత్వవిచ్ఛ
వహ్నివ్యాప్యతావచ్ఛేదకీభూతాభావప్రతియోగిజలరూపాసాధారణ్యసంగ్రహాయావచ్ఛేదకాపన్నే సహేతుమత్త్వానిశ్చయకాలీనత్వమేవ నివిష్టమన్యథా తదసంగ్రహాపత్తేః ॥ ఏవం చ సామానాధికరణ్యేన హేతుతాస్థలేన
సామానాధికరణ్యేన హేత్వభావవత్త్వబుద్ధేః ॥ తివ్యాప్తిరుద్ర్యాక్షిప్తతాదృశనిశ్చయస్యానుమిత్యప్రతిబంధకత్వసత్త్వేపి అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన అనాహార్యహేతునిశ్చయాకాలీనత్వాత్తాదృశోభయాభావసత్త్వాత్ తత్రత్యప్రతిబంధకతా
వచ్ఛేదకీభూతవిషయత్వాభావవిశిష్టతాదృశనిశ్చయకాలీనత్వాభావ అనుమిత్యప్రతిబంధకతోభయాభావాపూర్వవిశిష్టః ॥ తథా అనుమిత్యప్రతిబంధకతాదృశహేత్వభావవత్త్వాశిత్యక నిశ్చయప్రతిబంధకతావ

శ్రీ

వచ్ఛేదకీభూతప్రకృతధర్మతావచ్ఛేదకతే ప్రకృతపక్షసాధ్యతాసుమితి ప్రసిద్ధిరితి శేషః। అనావశ్యకత్వాన్నేయమ్యసాధ్యతావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితవిశేష్యతావచ్ఛేదకీభూతధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనత్వ

౬ స్వప్రత్యక్షకాలీనాంతేన వివక్షణీయ ఇత్యర్థః। తావచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనయత్కించిద్విషయకనిశ్చయసామాన్యేపి ప్రకారతాస్వపదస్య వ్యాపకత్వాద్వ్యధికరణతయా తాదృశనిశ్చయత్వవ్యాపకత్వలాభాయ తథా చ నిశ్చయస్య

9 ప్రత్యక్షత్వయోగ్యస్వపదేన తస్య యోధయితుమశక్యతయా స్వపదేన నిశ్చయత్వం తద్ఘటకత్వం తథా చ న స్వానాపత్తికాలయోగ్యత్వవిశేషణకాలీనత్వమేవ నివేశనీయం తథా సతి తాదృశసాధ్యవిషయకనిశ్చయకాలీనత్వస్య తాదృశసాధ్యవి

షయకనిశ్చయకాలీననానాధర్మికనానాకాలీనాయాం వంతానిశ్చయాస్వం ఘవతితావత్త్వేన సత్త్వాత్ అసంభవాపత్తిరిత్యాశయః। ప్రకృతేతరత్వాపాదకేతి బాధకాభావేతివ్యాప్తిదుర్గ్రహత్వే తాదృశనిశ్చయత్వాత్ప్రయకాలీనహేతు

మత్తానిశ్చయధర్మితావచ్ఛేదకీభూతధర్మావచ్ఛేదకరూపయత్కించిద్ధర్మస్య సర్వగృహీతం శక్యత్వాత్ నిచతాదాత్మ్యసంబంధేన తాదృశనిశ్చయవ్యాపకత్వమేవ నివేశ్యతే తద్వావస్వపదేనయత్కించిత్ప్రయకారాయలక్షణం సంగమని

యమితి నావ్యాప్త్యాదివ్యాప్తిరితి వాచ్యం॥ వ్యాప్తిరితి తాదృశనిశ్చయత్వేన నిశ్చయత్వేన నిశ్చయవిశేషవ్యాపకత్వస్య) వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావ వ్యాప్యవ్యాపకభావాసంభవాత్ స్వవృత్తిస్వానుగతయా తద్వ్యాపకతావచ్ఛే

దకత్వసంభవాదితి బోధ్యం ప్రకృతసాధ్యవిధేయకప్రకృతహేతుధర్మికప్రకృతసాధ్యనిరూపితవ్యాప్తిప్రకారకానుమితివిశిష్టాన్యత్వాత్ తదిత్యత్ర వృత్తివిషయతానిరూపకతావచ్ఛేదకతాప్రయోజకప్రకారత్వాభావవత్త్వంసుగమతయా

స్వత్వాఘటితస్య లక్షణత్వాన్నాతివ్యాప్తిః తాదృశానుమితివైశిష్ట్యం చ స్వనిష్ఠాధేయప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వస్వీయత్వోభయసంబంధేన వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితవిశేష్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేష్యకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీ

నత్వ ఉభయసంబంధేన ఆధేయప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం స్వనిష్ఠప్రతిబంధకతానిరూపితప్రతిబధ్యతావచ్ఛేదకత్వసంబంధేన అభావాసద్ధర్మితావచ్ఛేదకహేతుమత్తానిశ్చయకాలీనయాదృశరూపావచ్ఛిన్నవిషయకనిశ్చయసామాన్యం

ప్రకృతసాధ్యవిధేయకప్రకృతహేతుధర్మికప్రకృతసాధ్యనిరూపితవ్యాప్తివిషయకానుమిత్సావృత్తిరత్యాభావత్వావచ్ఛిన్నత్వస్య లక్షణత్వం తాదృశానుమితివృత్తిత్వం చ స్వసమానకాలీనహేతుతావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూ

పితవిశేష్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతాకత్వస్వనిష్ఠప్రతిబంధకతానిరూపితప్రతిబధ్యత్వాభావవత్త్వోభయసంబంధేన తద్వృత్తిత్వం బోధ్యం। ననువహ్నిమాన్‌॥

బంధకేతాయాస్స్వావచ్ఛిన్నావిషయకేప్రతితివిషయతావచ్ఛేదకేప్రతియోగిత్వవచ్ఛుత్వవత్త్వాదిసజలత్వవహ్నిమత్త్వావచ్ఛిన్నవిషయత్వావ్యాపకత్వాదితి ॥ ౧౦ ॥ అత్రకేచిత్ ॥ సద్ధర్మితావచ్ఛేదకహేతుమత్వనిశ్చయకాలీనతత్సత్ప్రామాణ్యత్వసంబంధేన
స్వాధికరణత్వస్యసామానాధికరణ్యస్వప్రతియోగికత్వంగువత్వంతత్త్రితయసంబంధేనతావచ్ఛేదకహేతుమత్వజ్ఞానవిశిష్టయత్వసత్త్వస్యసమానకాలీనత్వంత్రవతాదృశసంబంధేనస్వాధికరణత్వస్యసామానాధికరణ్యస్వప్రతియోగికత్వం
సవత్వత్రితత్రితయసంబంధేనస్వవిశిష్టయత్వసత్వం హేతుమత్వనిశ్చయస్యహేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతానిశిష్టయత్వత్వేనవిశేషణీయస్య వైశిష్ట్యంచనిరూపకత్వస్యచ్ఛిన్నాన్యావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపకత్వాభావయసంబంధేనతేన
సమానాధికరణహేతుమత్వనిశ్చయమాదాయనదోషఃకించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితహేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతాశాలిజ్ఞానవిశిష్టయాదృశవిశిష్టవిషయకనిశ్చయసామాన్యస్వవిశిష్టహేతుమత్వనిశ్చయస్యధర్మి
తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేష్యకసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిధేయకసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్ననిరూపితత్వాత్ ప్రకారకానుమితిత్వవ్యాపకప్రతిబధ్యతానిరూపితప్రతిబంధకతావంతాదృశోభయసత్వజ్ఞానత్వమితి॥
పర్వతోధూమవాన్ వహ్నిమత్త్వాదిత్యాద్యనుమితిసమానాధికరణసహేతుమత్వనిశ్చయవ్యాపకత్వాభావప్రతియోగిత్వమితిజ్ఞానమాదాయోక్తసంబంధేనస్వవిశిష్టసమానాధికరణహేతుమత్వజ్ఞానస్య
ధర్మితావచ్ఛేదకానుమితిత్వస్యశక్తానిత్యాద్యనిత్యయత్వాదివిశిష్టానుమితావపిసత్వేనత్వత్వవిషయకబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబధ్యతాయాస్తస్యాపితాదృశానుమితిత్వవ్యాపకత్వేనఅసాధారణవ్యాప్తిశతాపత్తేః
మత్వజ్ఞానంప్రకారతావిశిష్టాన్యత్వేనవిశేషితం స్వాధికరణత్వస్యసామానాధికరణ్యస్వప్రతియోగికత్వంగువత్వంతత్త్రితయసంబంధేనత్వప్రకారకత్వహేతుమత్వజ్ఞానవిశిష్టసాధారణ్యవిషయకనిశ్చయస్వప్రతియోగికత్వతత్త్రితయసం
బంధేనస్వవిశిష్టజ్ఞానాత్ప్రసిద్ధ్యాః సంభవయిత్వాత్ కాలికసంబంధేనస్వాధికరణత్వప్రవేశః పురుషాంతరీయజ్ఞానకాలీనాసాధారణ్యవిషయకనిశ్చయస్వప్రతియోగికత్రితయసంబంధేనస్వవిశిష్టజ్ఞానాత్ప్రసిద్ధ్యాః సంభవసత్వా
దతః స్వసమానాధికరణ్యసంబంధేనప్రవేశః యత్రప్రథమంశబ్దత్వవాన్ శబ్దః గగనాత్పదాయితిసమానాధికరణజ్ఞానంతతశ్చనిత్యత్వవ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిశబ్దత్వమితిజ్ఞానంతతశ్చశబ్దత్వవానితిజ్ఞా
నంతత్రాత్రరూపత్వసజ్ఞానస్యప్రకారతావిశిష్టానుతయాస్వాధికరణత్వస్యసామానాధికరణ్యస్వప్రతియోగికత్వసంబంధేనతద్విశిష్టధర్మితాసాధారణ్యవిషయకనిశ్చయస్యధర్మితత్రితయసంబంధేనస్వవిశిష్టత్వాత్ తద్వ్యాప్తత్వసత్తా

ఖేదకే ధూమత్వవిశిష్టయత్తా విరహాభేదసమవ్యాప్తి ప్రతిబంధకత్వం తాదృశవిషయతావిరహవిశిష్టపక్షధర్మికహేతునిశ్చయకాలీనత్వాభావాత్ ప్రమేయత్వాన్నాతివ్యాప్తిరితి ద్రవ్యత్వావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసాధ్యతాకసామానాధికరణ్యస్యైవ హేతుః

౧౦ తాత్పర్యం సామానాధికరణ్యాభావపరత్వాభావవత్పక్షే ఇతి వ్యాప్తిర్దుర్వ్యాప్తిరేవ తద్విషయకనిశ్చయప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతాసత్త్వాదితి తథా చ ధూమవత్త్వాభావవాన్ వహ్న్యభావవానితి జ్ఞానవిశిష్టధూమాభావవాంశ్చ పర్వత ఇతి జ్ఞానస్య

ప్రతిబంధకత్వాత్ సామానాధికరణ్యే హేత్వభావవత్పక్షే విషయతాయాః ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం హేతుమత్పక్షవిషయకజ్ఞానానాం పక్షిణ్య ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతాయా అప్రయోజకత్వాత్ సాధ్యాభావవాన్ గగనవాన్ ధూమో

విత్యత్ర సామానాధికరణ్యే ధూమాభావవద్భావే వ్యాప్తిగ్రహాప్రతియోగితాసంబంధేన ధూమవిశిష్టగగనాభావవానితి నిశ్చయవిశిష్టధూమాభావవద్ధావచ్ఛిన్నవిషయకజ్ఞానస్య అభావాంశే ధూమావగాహితయా అభావాదధికరణే

గగనవత్త్వజ్ఞానప్రతిబంధనతయా ధూమాభావరూపహేతువత్పక్షే విషయతాయాస్తాదృశప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం హేతుమత్పక్షవిషయకజ్ఞానానాం పక్షిణ్యప్రతిబంధకతాయాః సాక్షాదవచ్ఛేదకధూమత్వవిశిష్టయత్తా

యా అప్రయోజకత్వాత్ హేతువిషయతానిరూపితపక్షతావచ్ఛేదకప్రతియోగితానవచ్ఛేదకవిషయతాశూన్యజ్ఞానానాం పక్షిణ్యప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతయా అప్రయోజకత్వమితి తూపరామర్శః హేతుమత్పక్షవిషయకజ్ఞానానాం పక్షిణ్యప్రతిబంధ

కతాయాః పరంపరయా హేతుమత్పక్షవిషయతాయా అవచ్ఛేదకత్వాదితి పక్షసాధనగ్రహాభిరూధిత్వాత్ సదితరత్వేభ్యశ్చ అత్రపూర్వపక్షాంతరం వృత్తిత్వాభావవదకాలీనప్రమేయవహ్నిమాన్ జలాదిత్వాదావహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియో

గిజలత్వవ్యాప్తిత్వం తద్విషయకజ్ఞానస్య ప్రకృతపక్షగ్రహవిరోధిత్వాత్ సత్రకే ఇతి స్వావచ్ఛిన్నవిషయకప్రతీతి విషయతావచ్ఛేదకకించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిషయిత్వా వ్యాపకప్రకృతపక్షసాధ్యగ్రహప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతానవచ్ఛేదకత్వ

సత్త్వం తాదృక్త్వం తథా చ తాదృశస్య విశిష్టవ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలత్వవత్తాదృశప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతానవచ్ఛేదకత్వాత్ గఙ్గప్రతియోగిత్వాభావప్రత్యక్షకాలీనప్రమేయజలత్వవద్వృక్షతావేన వహ్నిమాన్ జలా

దిత్యాదౌ జలత్వవద్వృక్షకాలీనవహ్నివ్యాపకీభూతాభావప్రతియోగిజలత్వవ్యాప్తిః తద్విషయకజ్ఞానస్య జలత్వాభావప్రతియోగిత్వావగాహితయా ప్రత్యక్షత్వం పక్షాంశే జలత్వావగాహితయా విరుద్ధత్వాదితి

త్వప్రతియోగిత్వాభావవన్నాజ్ఞానప్రతిబంధకత్వాత్ తద్విశేషజలత్వవత్స్వావచ్ఛిన్నవిషయకప్రతీతివిషయతావచ్ఛేదకకించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నవిషయతావ్యాపకప్రకృతపక్షసాధ్యగ్రహప్రతియోగిత్వాభావప్రతి

తాశ్వర ధ్వం

హేతుమత్త్వజ్ఞానధర్మితావచ్ఛేదకీభూతగుణత్వశబ్దత్వధర్మితావచ్ఛేదకానుమితి ర్వ్యాప్యపక్షధర్మస్య సాధారణ్యజ్ఞాననిరూపితాయాం కిస్వైవ విప్రతిపన్నతాయా మనుకూలత్వేన వ్యాప్తిరితి స్వప్రతియోగికధ్వంసప్రాగభావైకదేశస్వత్వ
౧౧ విశిష్టతయోర్వ్యాప్యసంబంధతా స్వవిశిష్టత్వస్య కాలికసంబంధేన స్వాధికరణత్వస్య సత్త్వమాత్రేణ హేతుమత్త్వజ్ఞానస్యాపి స్వసమానాధికరణాస్య స్వవ్యతిరిక్త సప్రతియోగిత్వసంబంధేన స్వవిశిష్టతయా స్వసమానకాలీనహేతుమత్త్వ
జ్ఞానధ్వంసధర్మితావచ్ఛేదకానుమిత్స్వవిరోధితయా సాధారణ్యవ్యాప్తిరితి తథా హానం ఏవం శిత్వా స్వసమానాధికరణస్య స్వాపివ్యాప్తి మత్త్వం స్వత్వ త్రిస్వా స్వప్రతియోగిత్వస్య సంసర్గత్వ ప్రథమతో యత్ర శబ్దత్వవాన్
శబ్ద ఇతి జ్ఞానం తతో సాధారణ్యాది విషయకనిశ్చయ స్తతో శబ్దత్వవాన్ గుణశ్శబ్దత్వత్ ఇతి సమూహాలంబనజ్ఞానం తత్ర తాదృశసాధారణ్యాది విషయకే జ్ఞానస్యాపి హేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతా విశిష్టాంశు హేతుమ
త్వనిశ్చయవిశిష్టత్వేన లక్షణాఘటకత్వేన స్వసమానాధికరణస్య స్వాధికరణత్వాశ్రయసంబంధేన స్వవిశిష్టస్య తత్ర తత్త్వస్య హేతుమత్త్వజ్ఞానధర్మితావచ్ఛేదకీభూతశబ్దత్వగత్వ ధర్మితావచ్ఛేదకానుమితిర్వ్యాప్యపక్షస్య సాధా
రణ్యజ్ఞాననిరూపితాయాం విప్రతిబద్ధతాయా మనుకూలత్వేన వ్యాప్తిత్వాదవచ్ఛిన్నతః ప్రతిస్వవృత్తిధ్వంస స్వప్రతియోగిత్వసంసర్గతాయం చవాలీనత్వపదత్యాగే సంభవ ఏవేతి నానుపపత్తి వేశోకత్వాదిపల్లవ హేతుశ్చ
నాలమితి ధ్యేయం ॥ ౧౫ ॥ శ్రీరామకృష్ణగురవే నమః — సాధ్యాభావవిశేష్యకత్వోపస్థితి మవృత్తిసాధనసందేహజనకతానియతం యజ్జ్ఞానత్వమిత్యత్ర తాదృశ వృత్తిత్వ జన్యతాయామేవ నతు జనకతాయామత్ర న వహ్ని
వత్త్వాభావసహచరితత్వశ్రుత్వపక్షవృత్తిధూమాభావసహచరితధూమవాన్పర్వత ఇతి జ్ఞానజన్యతాదృశఘటితదధ్యాసకత్వోపస్థితి జన్యతామాదాయ నదోషయితి అవ్యాప్యత్వాయహారాః సివ్యం ॥ ౧౬ ॥ ౦౦౦

सव्याभिचारक्रौड

११

సవ్యభిచారక్రోడం ౯౦